

Bojová skupina Skuteč – stručné seznámení

U příležitosti výročí konce druhé světové války se opět připomenuly události spojené s květnem 1945 ve Skutči a také k činnosti Bojové skupiny Skuteč. Protože se historie těžko přibližuje a vysvětluje v reakcích na nejrůznější výkřiky na facebooku, vznikl souhrn informací, který může zájemcům poskytnout alespoň základní orientaci. Nejvíce podkladů bylo získáno ve Vojenském ústředním archivu a v Archivu bezpečnostních složek. Obě instituce uchovávají o činnosti jednotky velké množství dokumentů. Po jejich výtěžení lze říci, že prezentace některých informací o skutečské jednotce bývá zkreslena.

Nemile to překvapí i u renomovaných autorů jako například Doc. PhDr. Tomáše Staňka, CSc. v knize *Poválečné „excesy“ v českých zemích v roce 1945 a jejich vyšetřování*. Rozpaky přináší i novější publikace Jiřího Padevěta *Krvavé léto 1945*, kde je např. uveden neúplný výčet popravených a vybrány jen některá jména (i když jsou v archivních materiálech zapsána všechna). Autoři operují pouze s termíny zabití, zastřelení, zavraždění – zcela je zde pominuta jakákoli souvislost s porušením tehdy platných nařízení, jež měly za následek trest smrti a které musela jednotka zařazená pod 44. pěší pluk dodržovat. Chybně je popsán způsob vzniku jednotky i důležitý fakt, že rozkaz k přesunu do Sudet nevydalo nějaké nižší vojenské velitelství v Hradci Králové, ale tento vyšel přímo od generálního štábu 1. čs. armády. Rovněž nepřesně jsou publikovány početní stavy jednotky, přestože se autoři odkazují na archivní zdroje (!). Nekriticky se zde opakuje sporné svědectví vychloubačného příslušníka jednotky Benátského, který zvláště v alkoholickém opojení zveličoval své zásluhy a čtyřnásobně zvyšoval číslo popravených osob. Je příznačné, že právě tyto a další eufemisticky řečeno zavádějící informace přejímají ve zjednodušené a senzacechtivé formě novináři a také weby s výrazně protičeským zaměřením.

Způsob prezentace činnosti jednotky také silně ovlivnil boj politických stran o mocenský vliv, který se naplno rozhořel již v roce 1946. Po nuceném mlčení a mlžení v letech komunistické diktatury je ale iluzí se domnívat, že by se po roce 1989 na celou věc nahlíželo čistě nestrannicky. Protichůdné zájmy jednotlivých stran zveličují, či naopak potlačují fakta, jež se jim více či méně hodí do obrázku, který chtějí svým fanouškům předestřít. Čili obrazu bezcharakterních banditů a zlodějů loupících, znásilňujících a vraždících na potkání, nebo obrazu legitimní vojensky organizované jednotky, složené z dobrovolníků, která se na vojenský rozkaz vydala pomoci stabilizovat poměry v oblasti plné nenávisti k Československu a kde smrt z rukou fanatických nacistů mohla přijít kdykoli a kdekoli.

Historické vazby

Na začátek se ale vraťme hlouběji do minulosti. Vztah k pohraničí měla Skuteč již od roku 1896, kdy zde vznikl místní odbor spolku Národní jednota severočeská. Byl velmi aktivní a především finančně podporoval české školství a občanské organizace v krajích s dominantní převahou německého živlu – chcete-li v Sudetech. Tato činnost zesílila zvláště za první republiky. Pravděpodobně i to hrálo roli, že ve Skutči vzniklá jednotka zamířila právě sem.

Část dobového plakátu z roku 1904 (archiv Regionální muzeum Skuteč, inv. č. 18.292).

Činnost NJS. nebude již jen obranná, nýbrž nyní i budovatelská. Za našimi státními hranicemi zůstanou Němci navždy a uvnitř státu, hlavně v pohraničí zůstanou nám aspoň dočasně jisté zbytky tohoto výbojného a panovačného národa. Naši hraničáři, sdružení v NJS. musí být bdělou stráží tohoto nespolehlivého žilvu v každodenním životě. Odbory NJS. jsou, ale i budou střediskem, kdež v pohraničí sejdou se musí ve svorné, bratrské spolupráci jak starousedlí naši hraničáři, kteří přečkali dobu německé okupace, tak i nově přišlí a povolání osídlovatelé, bez ohledu na politické a náboženské přesvědčení. Tyto naše pohraniční odbory za podpory odborů vnitrozemských budou léž inicalivni a kontrolní podporou státním orgánům oblastním i centrálním a budou všestranně pomáhati k vybudování silného, ale také šťastného a spokojeného našeho pohraničí od Aše až po Hlinsko ve východních Čechách.

Proto vlasteneckou povinností každého uvědomělého Čecha jest přihlásiti se za člena místního odboru NJS.

a tím podporovatele budovatelských snah k zajištění šťastné budoucnosti našeho národního státu.

Část dobového plakátu Národní jednoty severočeské (NJS) z roku 1945 (archiv Regionální muzeum Skuteč, inv. č. 8.400).

Vznik jednotky - skupiny

K utvoření jednotky přispěl zdatný organizátor nadporučík Ludvík Špirk (39 let), který byl absolventem spojovacího, střeleckého, protitankového, dělostřeleckého a protiletectvého výcviku. První skupina 30 mužů se shromáždila 3. května 1945 ve zbožnovské škole. V následujících dnech zahájila odzbrojování Němců a kontrolovala město a okolí. Důležitým faktorem bylo, že se ve Skutči u fy Dobrovolný šily uniformy pro české protektorátní vládní vojsko. Výroba byla v květnu zabavena a všechny dobrovolníky se tak podařilo obléci. Společně s puškami a automaty, které získali odzbrojením maďarských vojáků, dislokovaných na skutečském nádraží, tak muži měli výstroj a výzbroj jako řádná součást armády.

Na snímku je slavnostní nástup na skutečském náměstí 26.5.1945 (archiv Regionální muzeum Skuteč).

Poté co se npor. Špírkovi podařilo vnést do chodu jednotky určitý řád a zorganizovat hlídkovou činnost ve městě a širším okolí, odjel 17. května 1945 do Prahy podat informaci o jednotce a nabídnout služby generálnímu štábu 1. čs. armády. Následně došlo k začlenění jednotky do čs. armády a 23. 5. 1945 byl pro ni vydán operační rozkaz č. 126, který v bodě dvě přikazoval: *Skupina Skuteč dne 27. 5. 1945 do 18.00 hod. shromáždí se v Liberci, kde přejde v podřízení jednotek 1. čs. armády, které jsou t.č. v Liberci a plní úkoly kladené na jednotky 1. čs. armády.* Generální štáb se rozhodl využít formace 4 důstojníků, 2 rotmistrů a 251 vojáků k pokrytí oblasti, pro její obsazení nemělo znovu rodící se československé vojsko zatím dostatek sil. Jednalo se tak o legitimní sílu určenou k prosazování zájmů obnoveného Československa. Celkem 21 železničních vozů s výstrojí, výzbrojí, zásobami a výše uvedenou posádkou odjelo 26. 5. 1945 ze skutečského nádraží směr sever.

Npor. Ludvík Špírk, Skuteč 26.5.1945 (archiv Regionální muzeum Skuteč).

Přihlášky do jednotky z hlediska času

Dle dochovaných seznamů můžeme sledovat postupný členů jednotky. Zakládajícími členy bylo několik odbojářů, partyzánů, bývalých legionářů a předválečných československých vojáků. Od ustavení 3. 5. do 5. 5. 1945 měla jednotka v evidenci 39 mužů. V době od 6. do 17. 5. (tedy do okamžiku, kdy se o její existenci dozvěděl armádní generální štáb) přistoupilo 134 mužů. Do doby udělení rozkazu k odjezdu, tedy od 18. do 23. 5. se přihlásilo 30 mužů a poté, co vešla ve známost informace o úkolu v pohraničí, se přihlásilo dalších 68 mužů. Celkem bylo u Bojové skupiny Skuteč evidováno 275 mužů a jen malá část z nich zůstala ve Skutči.

Složení příslušníků dle místa bydliště

Přímo ze Skutče bylo 153 osob. 34 mužů pocházelo z obcí dnes připojených ke Skutči, zbývající přišli ze širokého okolí – z Bílého Koně, Čachnova, Dobrkova, Holetína, Doubravic, Hlubočic, Hroubovic, Chrastí, Kladna, Kutřína, Leštinky, Lozic, Malinného, Mokřýšova, Mrákotína, Oldříše, Otáňky, Otradova, Perálce, Pokřikova, Poličky, Prosetína, Pusté Kamenice, Rané, Rychnova a Zderaze.

Na snímku ukázka legitimace příslušníka jednotky (archiv Regionální muzeum Skuteč, inv. č. 7574).

Politické složení příslušníků jednotky

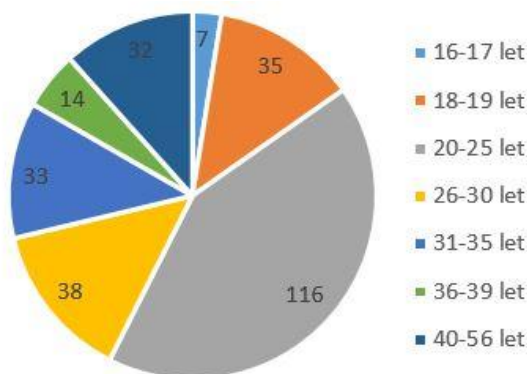
Bohužel informaci o politické příslušnosti známe v době pobytu na Frýdlantsku pouze u 110 příslušníků. Bez příslušnosti bylo 90 mužů, u národních socialistů 5 mužů, u sociální demokracie 1 muž a u KSČ celkem 14 mužů. Je pravděpodobné, že podobné složení bylo i u zbytku bojové skupiny. Skupinu tak lze těžko zařadit mezi tzv. rudé gardy. Mezi příslušníky jednotky se nacházelo několik bývalých legionářů s výrazně

antikomunistickým postojem, někteří z nich se v padesátých letech angažovali i v třetím odboji. O tom, že komunisté neměli jednotku „za svou“ svědčí i to, že jí Ministerstvo národní obrany v roce 1950 neuznalo partyzánský statut s odůvodněním, že někteří příslušníci jednotky „neskýtají záruku spolehlivosti k lidově demokratickému zřízení“.

Věková skladba skupiny

Mužů (mladíků) v rozmezí 16-17 let bylo 7. Ve věku 18-19 let celkem 35; ve věku 20-25 let celkem 116; ve věku 26-30 let celkem 38; ve věku 31-35 let celkem 33; ve věku 36-39 let celkem 14 a ve věku 40-56 let celkem 32.

Z čísel vyčteme také to, že celkem 158 mužů (tedy výrazně nadpoloviční počet z daného celku) nemělo za sebou základní vojenskou službu. Z tohoto pohledu je celkově odvedená činnost i udržení akceschopnosti ze strany velitelů jednotky hodná uznání.

Příjezd a úkoly jednotky

Přes Frýdlantsko, stejně jako jiné pohraničí, se po konci války valilo velké množství lidí, jedni směrem z Německa a druzí naopak. Byl to kraj, kde za první republiky žilo jen malé procento Čechů. Např. v roce 1921 měl okres Frýdlant 31 590 Němců a 1 166 Čechů, t.j. 3,7%, drtivé množství z nich ale bylo ze Sudet vyhnáno po Mnichovské dohodě (v roce 1941 zde zbylo pouze 745 českých starousedlíků).

Konec války a osvobození tak téměř neměl kdo vítat a německá většina jej pochopitelně za své nepřijala. Mezi původním obyvatelstvem byla hojně podporována myšlenka, šířená fanatickými nacisty, že do osmi týdnů dojde ke zvratu a opětovnému vyhnání Čechů. Současně docházelo k zatajování a ukrývání zbraní, zásob a majetku průmyslových firem (zejména textilních) a k vyhrožování nově přichozím lidem, kteří začínali tvořit orgány státní správy.

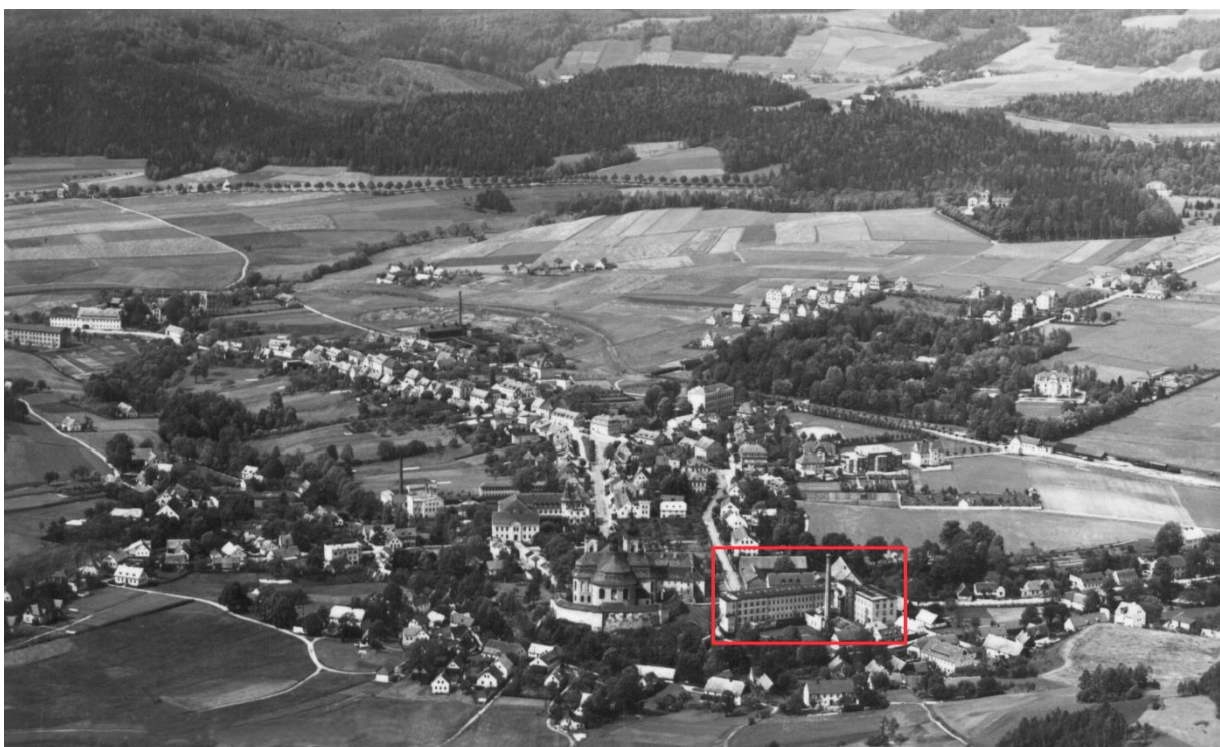
Tím, že do Hejnic přijela Bojová skupina Skuteč, došlo k výraznému posílení sil, které zastupovaly Československé státní orgány. Obrázek o její činnosti si lze utvořit na základě několika stovek písemností uložených dnes ve VUA Praha. Dochována byla téměř celá spisová služba, takže jsou k dispozici denní rozkazy praporu, denní rozkazy jednotlivých rot, knihy došlé a odeslané pošty, denní stavy osob a materiálu, stavy výstroje a výzbroje, deníky činnosti 1. a 2. roty, denní hlášení zpravodajského důstojníka, protokoly z prohlídek, výsledků a také poprav, dále ranní hlášení rot, korespondence, plukovní rozkazy a zpětná hlášení o činnosti nadřízené jednotce, plány výpadů do kontrolovaného rajónu, seznamy členů jednotky a mnoho dalších dokumentů.

Jednotka silně organizovaná ve vojenském duchu plnila tyto úkoly:

- zajištění pořádku a veřejné bezpečnosti
- domovní a osobní prohlídky zaměřené na vyhledávání ukrytých bodných, sečných a střelných zbraní, střeliva, trhavin. Dle vyhlášky velitele okresu byla povinnost jejich odevzdání uložena vyhláškou již 7. května 1945.
- sběr a likvidace pohozených zbraní, munice a trhavin
- zajištění osob - členů SS, gestapa, činovníků NSDAP, blockleiterů, udavačů českých

občanů a antifašistů, zbohatlíků na majetku vyhnaných českých občanů a majetku státním získaném po záboru pohraničí v roce 1938, dle seznamů získaných předchozí posádkou štábního kapitána Emila Hafnera.

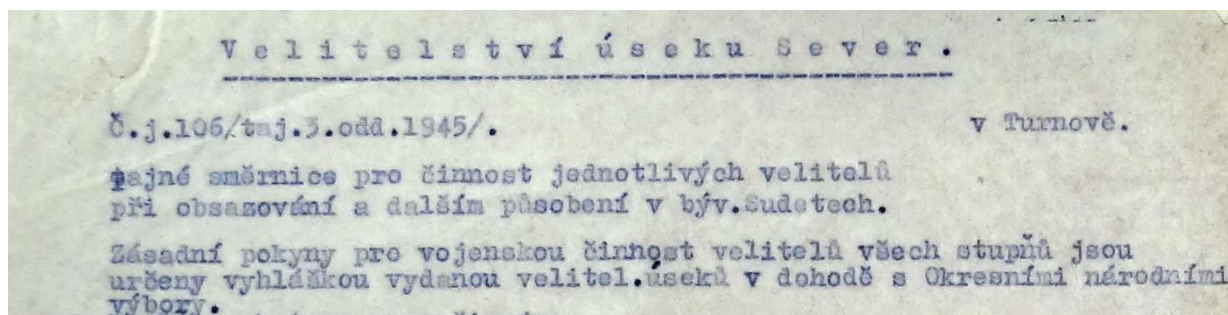
- vyšetřování osob dle bodu výše a jejich transport do sběrných táborů a věznic
- silniční hlídky a kontrola totožnosti, kontrola projíždějících povozů, vozidel a zavazadel odjíždějících uprchlíků
- pročesávání lesů a vyhledávání skrývajících se osob, kontrola místních obyvatel, kteří do lesů nosili potraviny a informace, vyhledávání úkrytů zbraní
- zajišťování majetku po uprchlých či neznámých obyvatelích
- soupis, zajišťování a střežení majetku v opuštěných firmách a továrnách - ostraha továrních objektů, zajištění zásob
- zajištění odsunů německého obyvatelstva dle pokynů okresní správní komise

Hejnice na dobovém snímku – rámečkem je označen objekt textilní továrny, kde sídlila velitelská rota skupiny. I. a II. rota se ubytovaly ve školách v Bílém Potoku a v Raspenavě. (foto archiv Regionální muzeum Skuteč).

Základní směrnice pro činnost vojska v prostoru bývalých Sudet

Platnost operačního rozkazu p. pl. 44 č.j. 106/taj.3.odd.1945/ byla Bojové skupině Skuteč opakovaně připomínána v rozkazech následujících.

Výřez ze skenu dokumentu (Vojenský ústřední archiv Praha, fond Partyzánská skupina Skuteč, 0-576 308-104-5).

Níže uvedený výběr z dvaadvaceti bodů plně dokresluje atmosféru doby:

Velitelství úseku Sever v Turnově

tajné směrnice pro činnost jednotlivých velitelů při obsazování a dalším působení v bývalých Sudetech.

Zásadní pokyny pro vojenskou činnost velitelů všech stupňů jsou určeny vyhláškou vydanou velitelem úseků v dohodě s Okresními národními výbory. Doplnkem k tomu se nařizuje:

1) *Máme-li zvládnouti úkoly, jež nás čekají, musíme postupovati bezohledně. Jakékoliv ohledy musí ustoupiti, každá nerozhodnost, shovívavost nebo slabost byla-li projevena na velitelském stupni budiž potrestána zbavením velení, případně zajištěním.*

2) *Bude-li někde na Vás vystřeleno z některého domu, přikročte ihned k odvetné akci (po eventuálním zabezpečení občanů české národnosti) jež může vésti k úplnému vyhlazení obyvatel a zničení objektů.*

6) *Spolupracujte s místními Národními výbory, nevažte se však nijak na jejich rozhodování nebo přání, jestliže by to mělo ochromiti bezpečnost nebo svobodu Vaší jednotky případně ohroziti splnění Vašeho úkolu.*

7) *Dopadnete-li příslušníky složek bývalé německé branné moci se zbraní, na místě je zastřelte. Totéž proveďte s každým civilním německým občanem, najdete-li u něho zbraň po skončení lhůty k odevzdání zbraní.*

9) *Bylo mi hlášeno, že muži německé národnosti oblékli naše stejnokroje. Učinili tak buď proto, aby unikli represáliím, nebo aby připravili zákeřné akce. Vydejte proto co nejdříve každému příslušníkovi Vaší jednotky legitimaci opatřenou kulatým razítkem a podpisem velitele roty, případně velitele praporu, pluku nebo úseku.*

Provádějte kontrolu a zjištěné podvodníky dejte na veřejném místě s udáním důvodu popraviti.

10) *Nebojte se odpovědnosti. Jestliže se budete s opatrností ohlížeti, jak to dělají sousedé, pak požádejte raději o zproštění své funkce. Vodítkem pro Vaši činnost budiž: Vše co konám je v zájmu a pro blaho republiky.*

16) *Bylo mi hlášeno, že složení Národních výborů v bývalém sudetském území neodpovídá skutečným národním potřebám. Vloudili se tam lidé pochybných kvalit, kolaboranti a podobní, vzájemně si vydávající dobrozdání o národní spolehlivosti atd.*

Někde šli dokonce tak daleko, že vydávají pochvalná uznání příslušníkům Gestapa a Kriminální policie a že se vyslovili, že jim nemůže rozkazovat ani ruská ani čsl. armáda. Takové rozvrácené názory uduste v zárodku a provedte nejdrastičtější opatření, jež mohou vésti při prokázání viny i k zatčení takových členů Národních výborů, případně k okamžitému potrestání na místě.

V žádném případě se nedejte ovlivnit a svésti od přímé cesty, byť i s použitím všech prostředků a zbraní, jež máte po ruce. Každá jiná cesta vede k neúspěchu a porážce.

18) *Utvořte si zvláštní úderné skupiny odhodlaných vojáků, které si podržte v záloze a nasazujte je k trestním výpravám na místa zákeřné činnosti.*

podepsán škt. generálního štábu J. Ulrich a velitel úseku mjr. Cerman

Ukázky z agendy dochované ve fondech VUA Praha

Z 1. situačního hlášení z 28.5.1945 pro štáb 44. pluku do Liberce:

Hlášení:
Převzetí úseku Hejnice, bílý Potok ukončeno 28/5 45 ve 12.00 hod.
Převzetí úseku obce Raspenava dosud nebylo provedeno, ale moje rota plní tam od 12.00 hod téhož dne již všechny úkoly.
Partyzánský oddíl Ruda dorazil 28/5 45 v 15.30 hod.
Po doplnění části mužstva a materialu ze Skuteč, předkládám v příloze ~~hlášení~~ nové hlášení počtů a materialu.

1. Situace:
a/Vojenská: V úseku zatím klid. Zbytky zbraní u občanstva jsou hledány a zajišťovány. Vinníci zatýkáni. Po provedení zatýkání, ev. zajišťování ve větší míře, je bezpodmínečně nutné, lze s n a d předvídati několik málo teroristických akcí, pro celkovou situaci bezvýznamných.
V prostoru kóty ~~132~~ 1058 jižně Bílého potoka zjištěna první, neorganizovaná, ale dobře vyzbrojená jednotka, pravděpodobně estonských SS. Je sledována a bude zajištěna.
b/Politická: Národní výbory v úseku vlašné. Vydán první rozkaz o spolupráci pokud jde ~~sax~~ o
- oznámení a vydání ukrývajících se ozbrojených jednotlivců
- vydání všech zbraní a munice/opakován rozkaz škt Haffnera/
- vydání nebo oznámení přísl. Wehrmachtu a všech kompromitovaných.
Od 12.00 hod 28/5 45 do hodiny hlášení, vydáno a zajištěno 13 osob s částecným písemným materialem. Material bude doplněn a osoby potom odeslány.

Rozkaz z velitelství podúseku ze 7.6.1945:

Velitelství střed.podúseku
Frýdlant. 42 Skuteč
Frýdlant, 7.VI.1945. 74
Oj.: 6.VI.1945.
Bojová skupina Skuteč
velitelství
došlo dne 7/6 45
čj. 42/100
příloh
Veliteli I/44, II/44, I/94, boj.skup.Skuteč.

1. ~~Všichni~~ Shromážděte ihned veškeré zlaté, stříbrné a jiné cenné předměty odebrané německým občanům, nic neroztrácejte, pořiďte trojmo konsignaci a odevzdejte s odebranými předměty nejpozději do soboty, t.j. 9.VI. na velitelství střed.podúseku ve Frýdlantě.
2. Zapište, aby roty prováděly namátkovou kontrolu u něm.obyvateľstva, zda toto dostává pouze nařizené přiděly potravin/židovské/. Dle došavadiho nařizení jsou z toho vyjmuti němečtí organizovaní komunisti a sociální demokraté.
Všimněte si činnosti místních národních výborů a hláste činnost, která by neodpovídala daným nařizením.
3. V podúseku je již osm případů zranění a jedno zabití následkem neopatrného zacházení s výbušnými zbraněmi. Nařizují znovu - výbušiny, trhaviny a výbušné zbraně zajistěte a žádejte o vyslání pyrotechnika. Ke sběru a shromáždování veškerého materialu, zvláště zbraní používejte výhradně jen německého civilního obyvatelstva. Vojáci pouze dohlížejí! Sběr válečného materialu provádějte s urychlením a do důsledků.
V případě ~~o~~ ~~v~~ ~~ř~~ ~~á~~ ~~d~~ ~~n~~ ~~í~~ ~~ch~~ ~~st~~ ~~ave~~ ~~ch~~ ~~os~~ ~~ob~~ ~~a~~ ~~ma~~ ~~ter~~ ~~ia~~ ~~lu~~ ~~uv~~ ~~á~~ ~~d~~ ~~ě~~ ~~j~~ ~~t~~ ~~e~~ ~~p~~ ~~r~~ ~~es~~ ~~n~~ ~~é~~ ~~ú~~ ~~d~~ ~~a~~ ~~j~~ ~~e~~

Ukázka protokolu, kterým se evidovaly firmy a závody pro ministerstvo průmyslu (z 8.6.1945):

P r o t o k o l	
sepsaný dne 8./6.1945 u fy. Fritsche a spol. v Hejnici za přítomnosti: četaře Ant. Štěpánka, bojová skupina Skuteč, jako velitele hlídky a vyšetřujícího, desátníka Ludvíka Celara, bojová skupina Skuteč, jako zástupce velitele hlídky vojína Václava Štěpánka, bojová skupina Skuteč, jako člena hlídky a pana Vilhem Tutzauer, ředitele továrny Fritsche a spol. v Hejnici čp. 397	
1. Druh továrny?	Textilní továrna na látky.
2. Stav továrny?	Dobrá.
3. Počet osazenstva?	240 zaměstnanců.
4. Chod továrny?	Parní kotel, na vodu a na vlastní dynamo.
5. Náhradní zařízení?	Základně lze vyrábět jen látky.
6. Vedení továrny?	Akciová společnost Schöller, banka Vídeň, závod vede správní rada.
7. Stav strojů?	V dobrém stavu.
8. Možnost výroby?	Jeden milion metrů za 1 rok.
9. Celková hodnota objektů?	Číslo milionů korun čsl., včetně všech ne-
akcií?	movitostí a zařízení.
10. Celková hodnota ~~objektů~~	Devět milionů korun čsl.
11. ~~.....~~	
Počet druh a hodnota dopravních prostředků?	Jedno náklad. auto a 1 vlečný vůz - na uhlí v ceně 50.000.-Kč
Hodnota surovin?	5.500.000.-Kč

Část protokolu o předání bojového prostoru Raspenava, při ukončení činnosti BSS 4.8.1945:

R A S P E N A V A .	
ředávající:	Bojová skupina Skuteč, 2. rota; velitel br. Prchal Frant.
řebírající:	<i>Mr. Ing. Jiří Soukup ..... k. p. 44. T. papou .....</i>
<u>střežený majetek:</u>	
1.)	Továrna A.G. Richter, Mildenava - bývalá montovna fy Bosch, spouštěčů k letadlům - montovna a skladisko: Oba objekty byly uzamčeny, zapečeteny a klíče předány veliteli přebírající jednotce.
2.)	Továrna A. Richter a synové, Mildenava - bývalá montovna fy. Bosch spouštěče k letadlům: 2 montovny s pomůckami obráběcími stroji a přístroji, detailní plány k výrobě součástek, součástky a náhradní díly oleje. Vše uzamčeno a zapečeteno. Klíče předány novému veliteli.
3.)	Tkalcovna fy Jaekl, Raspenava - skladisko součástek a dílů ke spouštěčům Bosch - asi 8 vagonů.
4.)	Obilní skladisko u nádraží: Střežený materiál dle přílohy 1.
5.)	Budeva byv. konsumu: Střežený materiál dle přílohy 2.
6.)	Skladisko u fy Lang: Střežený materiál dle přílohy 3.
7.)	Skladisko ve škole: Střežený materiál dle přílohy 4.
8.)	Byval. Turnhalle, Mildenava čp. 19: Střežený materiál dle příl. 5.
9.)	Pradelna, Ferdinandov čp. 14. Střežený materiál dle přílohy 6.
Bojový prostor Raspenava jest prost ~~.....~~ organisevaných německých jednotek, chování obyvatelstva dobré, pořádek, střelivo a zbraně svezeno na střezená místa.	

Bojová skupina Skuteč

Č.j. 61/taj.1945

Věc: Prvá přehledná zpráva
o činnosti Bojové skupiny Skuteč.

61 SV Hejnice p.8.,13.6.1945

Zmocněnci ministerstva vnitra
/cestou velitele podúseku
Frýdlant/.

Předkládám prvou přehlednou zprávu o činnosti Bojové skupiny Skuteč, která byla nasazena k plnění vojenských úkolů v prostorech Mildenava, Raspenava, Mildenávka, Lázně Libverda, Heindorf p.8. a Bílý Potok. Zpráva je sestavena z vojenských situačních hlášení č.1 až 11 a adresována zmocněnci ministerstva vnitra na jeho vyžádání.

Týká se činnosti Bojové skupiny Skuteč po stránce bezpečnostní, politické a materiální za dobu od 27.května 1945 do 12.června 1945.

1/ Věci bezpečnostní: V uvedené době bylo všemi dosažitelnými prostředky pátráno po tajných skladištích zbraní a zbraní u soukromých osob. Výsledek: Zajištěna dvě tajná skladiště zbraní v Lázních Libverda a Hejnicích p.8. V patnácti případech nalezeny ukryté zbraně u soukromých osob. V mnoha případech nalezeny ukryté zbraně, jejichž majitelé nebylo možno zjistiti. U zbraní vždy byl dostatek munice. Ve dvou případech zastřelili se německé děti 9 a 11 let staré zbraněmi ukrytými u rodičů. V několika případech postavili se majitelé zbraní na odpor a byli zastřeleni.

Při hlídkové službě do dne 6.6.1945 bylo v lesích často střeleno na moje hlídky.

Celkový posudek: Kraj není dosud po stránce bezpečnostní konsolidován, neustálé nálezy zbraní v soukromých bytech opravňují k domněnce, že část obyvatelstva je dosud vyzbrojena. Prostor Jizerských hor skýtá úkryt ilegálně se tam zdržujícím jednotlivcům snad i skupinkám, neorganizovaným, ale vyzbrojeným.

2/ Záležitosti politické: Národní výbory nahoře jmenovaných obcí jsou až na malé výjimky /jednotlivce/ státně i politicky nespolehlivé. Důkaz: Obě zajištěná skladiště zbraní byla v budovách Národních výborů. Mnoho drobných důkazů státní nespolehlivosti, neochoty a spolupráce s Němci jest u mne protokolováno.

Němci věří, že žije Hitler a šíří se propaganda o tom, že do osmi měsíců české orgány i obyvatelstvo opustí znovu kraj.

Ani v ohledu politickém nemůže být zatím o spolupráci s Němci řeči.

3/ Situace materiální: Bojová skupina Skuteč, která do úseku nastoupila po dobrovolceckých jednotkách RG, zajistila a uskladnila veškerý materiál opuštěný uprchlými Němci, vzala ho do inventáře u své hospodářské správy a dává ho k dispozici ministerstvu vnitra. Pod tlakem nouze byla již malá část materiálu účetně převedena i skutečně převezena Národnímu výboru v Turnově pro nejhůře válkou postižené.

Do příchodu oprávněných orgánů převzala Bojová skupina Skuteč protokolárně veškerý místní průmysl /asi 30 závodů/ a zajistila tím i střeží hodnoty v ceně asi 990 milionů korun.

Velitel Bojové skupiny Skuteč
npor.pěch.Ludvík Š p i r k

Dodatek zprávy:

Jako příznačné pro situaci předkládám výtah z hlášení velitele skupiny, která byla mnou pověřena hledati zbraně v Raspenavě.
Hlášení došlo 13.6.1945 v 18.05 hod.
"Při prohlídce Raspenavy zajištěn dosud značný počet zbraní a municí, vše v použitelném stavu. Členové národního výboru sami neoprávněně ozbrojeni, přechovávají dosud uniformy politických formací Hitlerovského režimu."
Podepsán velitel prohlízející jednotky.

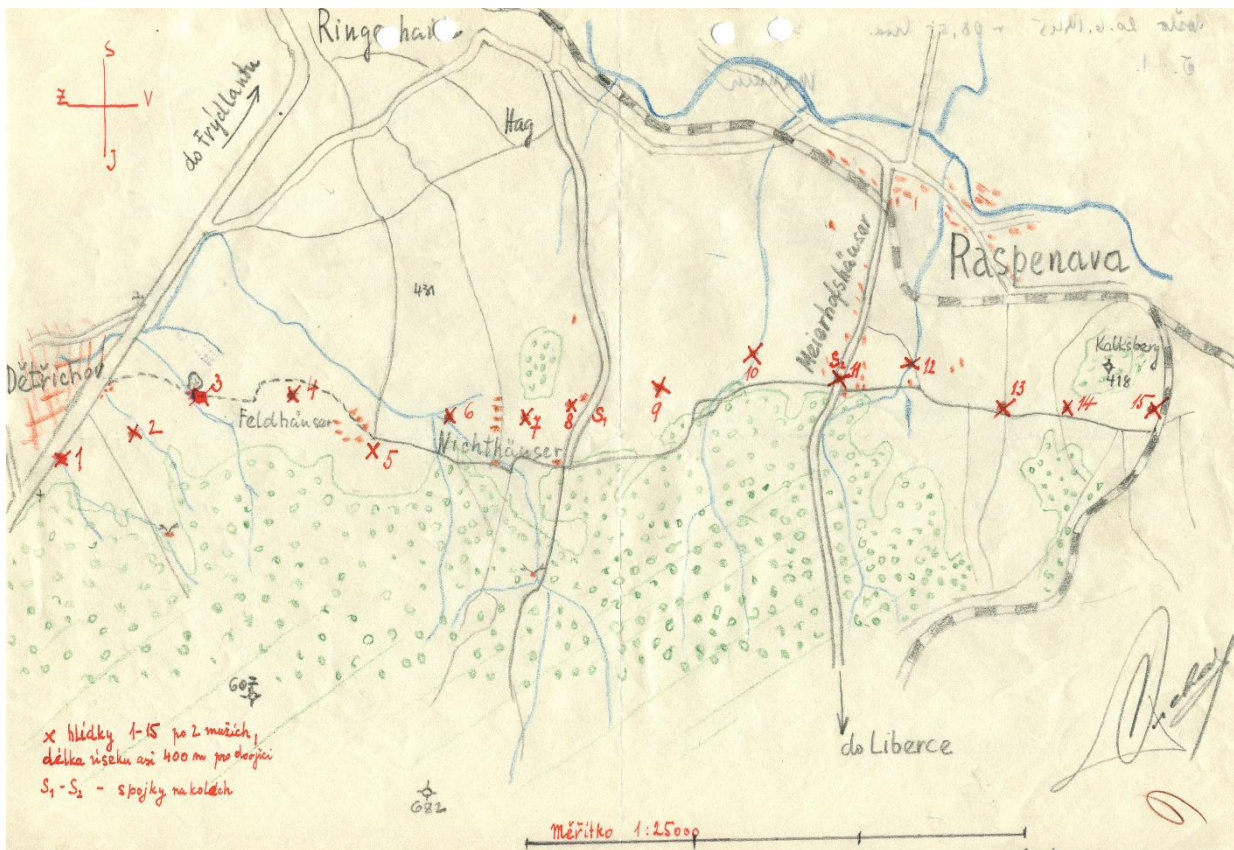
Rozkaz z velitelství podúseku ze dne 14.6.1945 týkající se odsunu:

Velitelství střed. podúseku
ve Frýdlantu. Frýdlant, 14.VI.1945.
č.j. /taj. 64
Věc: Odsun německého obyvatelstva z českých krajů.
Veliteli
I/44, II/44, I/94, b.j. Skuteč.
Na rozkaz vel. 13. div. č.j. 10069, 10050/taj. 1. odd. 1945.:
I. Ve smyslu programu čs. vlády bude provedena úplná evakuace Němců z území našeho úseku. Pro tento úkol je nutno provést to nejnutnější t.j. odsunout něm. obyvatelstvo z vnitrozemí kde jeho počet je nepatrný a dále, z krajů, kde počet něm. obyvatelstva nepřesahuje 60 % t.j. z našeho úseku jsou to okresy: Mlýchovo Hradiště, Turnov a Semily. Z těchto okresů nutno provést odsun ihned.
II. Odsun německého obyvatelstva nutno provést v dohodě s Nár. výbory až na státní hranice ČSR po komunikacích níže uvedených / kde je převezmou jednotky RA a odsunou dále do vnitrozemí.
III. Velitelé praporů pohraničních zahájí ihned ve svých úsecích přípravu pro vejítí ve styk s Rudou armádou a zajistí podmínky hladkého odsunu transportů přes hraniční čáru. Každý transport musí být Rudé armádě předán zároveň s písemným počtem stavem / muži, ženy a děti pod 14 let / Každá osoba může si vzít nejnutnější věci pro osobní potřebu a potraviny na 7 dní tak, aby si vše mohla nést sama.

Stav výzbroje vozidel a koní u velitelství rot v Hejnicích k 20.6.1945:

Aut ^a	osobní.....4	stoho 2	schopné 2	neschopné 1	vůz V.
	nákladní...5	"	3	schopné 2	neschopné 1 vůz V. 1 vůz zapůjčen 13 divizi .
	Motocykly..7	"	1	schopní	6 neschopných
Pušky.....	42				
Lehké kulometry.....	1				
Automaty.....	23				
Pistole.....	6				
Reketové pistole.....	14				
Radia.....	1	vysílačka / není v provozu/			
Koňe.....	jezdecké 3	tažné....15			

Plánek rozmístění jednotky při pročišávání okolí 20.6.1945

Ze situačního hlášení č. 87 ze dne 22.6.1945 pro štáb 44. pluku do Liberce:

2./Situace zpravodajská:
 -Celková situace v pohraničí:Nezměněna.Mezi němci šíří se lavinovitě pověsti o tom, že čs.jednotky opustí v krátké době pohraniční pásmo.
 -Chování němců:Nic k hlášení.
 -Zajištění:Propuštěn 1 muž.celkový stav zajištěných,18 mužů a 6 žen.
 -Zatčení významných osob:Zatčen byl starosta města Hejnice Ed. Hornischer, a poštovní tajemník Arn.Fuhrman.V ukrytých časopisech z roku 1938, které byly boj.skup.Skuteč nalezeny, popisují oba chlubitě a velmi podrobně, všechny sabotážní akce, které prováděli proti tehdejší čs. armádě.Velmi kompromitující materiál, který povede k řadě dalších zatčení.

Ze situačního hlášení č. 96 ze dne 25.6.1945 pro štáb 44. pluku do Liberce:

1./ Zvláštní události: Při nařízeném hledání zbraní ve městě Hejnicích oddělili se 2 vojiny úderného oddílu Ruda a spolu s jedním německým komunistou vloupali se v Lázních Libverda do cukrárny Tůma. Zmíněný civilista a jeden z vojinů odnesli odtud značné množství použitelného materiálu.Třetí ze zúčastněných osob při urychleném šetření provedeném mnou osobně se přiznal a celou skutkovou podstatu činu podrobně vylíčil.Díky jemu byl veškerý materiál včas zachycen a do cukrárny vrácen.Vinníky, kteří jsou dosud v zajišťovací vazbě předám normálnímu potrestání.

2./ Chování němců: Klidné.
 Dne 24.6.1945 veškerým výroční den zničení Ležáků, vydal jsem rozkaz, jehož opis příkládám.Rozkaz byl zcela bez závad dodržen.

3./ Počet zajištěných 24 mužů a 4 ženy.

Seznam popravených

Nejviditelnější a nejožehavější činností jednotky v oblasti Hejnic, Raspenavy a Bílého Potoka byly popravy. Zde mohu vycházet z dochovaných hlášení, které o každé exekuci putovaly, společně s denním hlášením nadřízenému vojenskému štábu pěšího pluku 44 do Liberce.

Popravy za držení a přechovávání zbraní byly vykonány na základě vyhlášky vojenského velitele a Okresní správní komise ve Frýdlantu ze dne 29. 5. a 15. 6. 1945. Doloženo je celkem 44 případů:

Franc Tschiedl, Bílý Potok č. 141, příslušník německé policie, přechovávání zbraní.
Popraven 31. 5. 1945 v 17 hod.

Otto Hollman, *10. 3. 1908, Bílý Potok, příslušník Wehrmachtu, přechovávání zbraní.
Popraven 1. 6. 1945 ve 21 hod.

Osvald Rasch, * 29. 11. 1889 (1886), Hejnice čp. 346 (336), přechovávání zbraní, zadržování pošty, udávání Gestapu. Zastřelen na útěku 2. 6. 1945.

Elisabeth Berndt (Brent), * 11. 11. 1890, Lázně Libverda čp. 86, přechovávání zbraní.
Popravena 11. 6. 1945 v 7:10 hod.

Adolf Berndt (Brent), * 11. 4. 1888, Lázně Libverda čp. 86, přechovávání zbraní.
Popraven 11. 6. 1945 v 7:15 hod.

Gustav Scholtz, * 5. 3. 1879, Bílý Potok čp. 328, přechovávání zbraní.
Popraven 11. 6. 1945 v 7:20 hod., pohřben společně s manželi Berndtovými.

Emil Urlich, * 8. 9. 1870, Bílý Potok čp. 328, přechovávání zbraní.
Popraven 15. 6. 1945 v 6:15 hod.

Erdhart Peukert, * 15. 2. 1912, Hejnice čp. 99, člen SS, pokusil se o útěk.
Popraven 15. 6. v 6:15 hod.

Josef Kolbe, * 25. 5. 1899 Lázně Libverda čp. 83, udavač.
Zastřelen při pokusu o útěk při převozu do vězení 15. 6. 1945.

17 příslušníků SS a Němců z Liberce zatčených skupinou Revoluční gardy Rudolfa Rokose.
Popraveni 17. 6. 1945 v 17 hod.

Anna Ressel, * 27. 3. 1908, Lázně Libverda 71, udavačka, přechovávání munice.
Zastřelena při pokusu o útěk při převozu do vězení 24. 6. 1945.
Bedřich Alscher, * 4. 10. 1899, Mildenau čp. 46, udavač.
Zastřelen na útěku z vězení 24. 6. 1945.

Franz Scholtz, * 19. 7. 1893, Hejnice čp. 409, příslušník německé policie.
Zastřelen na útěku z vězení 24. 6. 1945.

Valter Altman, * 21. 8. 1923, Raspenava čp. 200, příslušník SS.
Zastřelen na útěku z vězení 24. 6. 1945.

Anton Maške, * 28. 8. 1884, Hejnice čp. 114, přechovávání zbraně a munice.
Popraven 24. 6. 1945.

Franc Nassel, * 13. 7 (6). 1881, Hejnice čp. 310, přechovávání zbraně.
Popraven 24. 6. 1945.

Marie Nassel, * 26. 2. 1882, Hejnice čp. 310 (323), ukrývání munice.
Popravena 24. 6. 1945.

Franz Preisler, * 31. 7. 1892, Hejnice čp. 170, přechovávání zbraně.
Popraven 24. 6. 1945.

Dne 24. 6. 1945 v 6 hod. byli za přechovávání zbraně nad Raspenavou zastřeleni:

Josef Köhler, * 31. 7. 1890, Raspenava čp. 136, ženatý, sedlák

Gustav Herbig, * 16. 12. 1880, Raspenava čp. 133, ženatý, výměnkář

Julius Lange, * 17. 2. 1874, Raspenava čp. 344, vdovec, kameník a hostinský

Walter Ullmann, * 24. 11. 1928, Raspenava čp. 321, svobodný, obchodní učeň

Franz Nitsche, * 9. 2. 1908, Hejnice čp. 335 (435), přistižen při drancování, přechovával zbraň.
Popraven 28. 6. 1945.

Arnošt Fuhrmann, * 28. 2. 1900, Lázně Libverda čp. 172, úředník pošty, obviněn z velezrady.
Při převozu 28. 6. 1945 vyhrožoval strážní a nabádal spoluvězně k útěku. Byl na místě zastřelen.

Rudolf Krause, * 21. 7. 1905, Plzeň čp. 5, přistižen při drancování. Při převozu do sběrného tábora se 4. 7. pokusil o útěk. Byl na místě zastřelen.

Franz Ulrich, * 27. 6. 1884, Karolintal čp. 28, přechovávání zbraně.
Popraven 4. 7. 1945.

Antonín Kollmer, * 30. 5. 1899, Hejnice čp. 500, přechovávání zbraně.
Zastřelen při pokusu o útěk 11. 7. 1945.

Erdhard Horak, * 24. 4. 1910, Ringenhain čp. 157, ukrýval zbraně, člen NSDAP – Scharfführer.
Zastřelen na útěku 17. 7. 1945.

Sebevraždy ve vězení:

Eduard Hornischer, * 25. 10. 1898, Hejnice čp. 119. Bývalý starosta Hejnic. Přechovávání zbraně.
Dne 26. 6. 1945 v sebevražedném úmyslu vyskočil z okna (těžkému zranění podlehl 30. 6.).

Elisabeth Jahnová, * 22. 10. 1891, Lázně Libverda. Při prohlídce bytu nalezena šavle a různá nacistická vyznamenání. Využila příhodného okamžiku nepozornosti strážného a vyskočila z okna. Po pádu z druhého poschodí zemřela (4. 7. 1945).

Dle šetření konaného v letech 1946-47 bylo zjištěno, že poprava 12 osob byla schválně pozdržena až na datum výročí vyhlazení Ležáků. Což mělo pochopitelně pro muže ze Skutče a okolí zvláště symbolický význam. Nejproblematictější zůstává poprava 17 osob, které byly do Bílého Potoka dovezeny z Liberce. Zatčení a rozsudky smrti provedl Rudolf Rokos, velitel tzv. Tajného policejního oddílu. Důvody, proč byla poprava uskutečněna u horské chaty Smědava a proč byla do této akce zapojena skutečská skupina, nejsou z dochovaných archivních materiálů zřejmé. Jisté je, že Rudolf Rokos vytvořil tehdy pod krytím

rudé gardy velmi agilní oddíl, který se nadřazoval nejen nad armádní, ale i nad oficiálně vznikající policejní orgány a byl jen s velkými obtížemi později odzbrojen, likvidován a rozpuštěn.

Při exhumacích provedených v prosinci 1946 došlo k vyzvednutí celkem 52 z velké části neidentifikovatelných ostatků, které byly převezeny do libereckého krematoria. Vyšší počet nalezených těl oproti počtu popravených doloženém protokoly BsS je možné vysvětlit činností jednotek, které v Hejnicích a okolí operovaly ještě před příjezdem skutečské skupiny. Je nutné také vzít v potaz přítomnost Rudé armády a vojáků armád polských a rumunských. Při vyšetřování na konci roku 1946 bylo prohledáno i několik dalších míst s údajnými hroby, ovšem bezvysledně. Rozhodně tak nebyly potvrzeny zvěsti o více jak 200 rozsudcích smrti, které měl npor. Špirk podepsat.

Níže sled výběru protokolů z výsledků:

Bojová jednotka Skuteč
v Hejnicích.

Protokol o výsledku
č. 2.

Ewald Schwend, narozený 9.2.1913 ve Štrassburgu
byl zadržen na cestě ze Svitav do Lipska, kde chtěl navštívit svoji
sestru. Byl na cestě z fronty ve Svitavech odzbrojen.
Předává se dále jako válečný zajatec.

Hejnice, 1.6.1945.

Protokol o výsledku č. 10.

Wilhelm Stephan, nar. 23.4.1909 v Bílém Potoku. ~~JAK VÍKAL~~
Byl pokladníkem místní NSDAP. Pracoval od července 1944 do konce války.
Jako funkcionář NSDAP na místě, které se svěruje jen nejhorlivějším a
nejspolehlivějším členům jest nepřitelem národa, nacistou. ~~oštěn 81-~~

Protokol o výsledku.

číslo 18.

Rudolf Sole 17.3.1880 v Hejnicích bytem v Hejnicích 474 strážník
byl smyšlení proti státního při zatykání v roce 1938 českých lidí
a komunistu, brutálním způsobem je vyslýchal. Dle označení utíkoval
antifašisty byl hrubý a projevoval se jako 100% nacistu.

V Hejnicích 4.6.1936.

Protokol o výsledku

číslo 24.

Beno Petr, narozený 2.6.1901, bytem ve Ferdinandově, byl zajištěn na základě obvinění, že zacházel špatně s dělníky, zvláště pak francouzskými po dobu války zde zaměstnanými.

Vyšetřováním zjištěno, že jmenovaný je silně nervosní a jako takový byl kdysi propuštěn už z vojenské služby. Ve chvílích nervosity křičel sice na všechny zaměstnance, ale nijak jim neubližoval. Francouzští dělníci byli u něho oblíbení pro pracovní zdatnost, zvláště betonáři. Zval je i do bytu a dával jim cigarety. Když pak byli po skončení války připraveni na cestu zpět do vlasti, přijeli se s ním sem z Frýdlantu rozloučiti.

Po těchto zjištěních byl jmenovaný až na další ověření propuštěn, neboť současně dostal příkaz velitele bojové skupiny Skuteč v Hejnicích uvést podnik v němž je vedoucí silou, co nejdříve do chodu.

Hejnice 3.6.1945.

Protokol o výsledku.

číslo 28.

Osvald Rasch, narozený 29.11.1889 ve Frýdlantu, bytem v Hejnicích čp. 346 pokusil se dne 2.6.1945 o útěk, když byl zaveden do terénu k označení určitého místa.

Byla u něho nalezena munice a byl v duvodném podezření, že má ukryté zbraně. Při pokusu o útěk byl zastřelen a na místě pohřben. Místo to je známo vojenskému velitelství a osobně všem podepsaným. Na pokračí lesíka asi 700 m sev vých. okraje konečné stanice žel. Hejnice-Bílý Potok/.

Předtím byl zadržen mimo již uvedené pro sabotáž, když zadržoval a ponechával si v bytě poštu odesílanou příslušníky bojové skupiny Skuteč: nalezeno a dodatečně podáno k dopravě 23 dopisu a pohlednic. Zástupci národního výboru v Hejnicích dostavivší se na zdejší velitelství svědčili, že tuto činnost prováděl i dříve a že tak zneužíval svého služebního postavení k denunciacím. Byl listonošem na poštovním úřadě v Hejnicích. Udal komunistu Františka Schobera z Hejnic, který byl v koncentračním táboře odsouzen a v Drážďanech oběšen. Na jeho udání bylo zatčeno ještě několik dalších lidí. Také jeho manželka Kamila Raschová byla činná jako udavačka. Byla nyní rovněž zajištěna. Oba působili propagačně v SDP a NSDAP.

Protokol o výslechu

číslo 35.

Adolf Neuman, narozený 6.4.1911., v Hejnici čís. 309, bytem v Raspenavě čís. 270. Byl zatčen 1.6. 1945 jako příslušník formace SS. Byl nemocen od 30.12.1944 v nemocnici v Berlíně a Karlových Varech. Členem SS byl od roku 1939, zbraní SS od 28.3.1940. Byl nejdříve ve výcvikovém táboře v Dreskově u Poznaně. V koncentračních táborech byl: 1942-44 /srpen / SS kraftwahrzeugdepot ve Schlöttersburgu, srpen - prosinec 1944 v Oranienburgu.

Jako příslušník zbraní SS předává se dále do sběrného tábora.

Hejnice 4.6.1945.

číslo 45.

Adolf Berndt, narozený 11.4.1888 v Krassa-Laipa, bytem v Lázních Libverdě 26, okres Frýdlant je obviněn z přechovávání zbraní a trhavin po vydaném zákazu o odevzdání pod trestem smrti.

Na příkaz Národního výboru byla provedena domovní prohlídka a nalezeno: 1 automatická pistole typ MF Bereta mod 38/42 cal 9mm, 2 šavle, 2 bodáky a poblíže domu 1 puška vojenská vz Mauser, na dvoře u dříví 1 ruční granát.

Jmenovaní chovali se při zatčení i vyšetřování nejvýš vzpurně. Současně zatčená manželka jmenovaného Alžběta Berndtová **navřila** opovrživě na zem před Češkou, která šla do svého bytu v hotelu, zatím co Berndt před ní zavřel provokativně vchod. Dále bylo vyšetřeno, že dvě dcery jmenovaného odešly s vojskem SS /dle udání starosty z Libverdy/.

Při výkonu domovní prohlídky chovali se oba velmi drze.

Hejnice 5.června 1945.

Protokol o výsledku .

číslo 48.

Gustav Scholtz, narozený dne 5.3.1879 v Bílem Potoku okres Frýdland ženatý bytem v Bílem Potoku číslo 328 na oznámení místního člena N.V. v Bílem Potoku Josefa Housa bala u jmenovaného provedena domovní prohlídka jde o pytláka který přechovával zbraně a náboje. Jmenovaný odevzdal 3 lovecké pušky a mimo to bylo u něho nalezeno: 2 lovecké pušky starého vzoru, 1 bodák, 1 nabíják k pušce, pul kila střelného prachu 1 krabička zápalek pul kila různých broků náboje do 9 mm flobertky 10 loveckých náboju a 3 náboje do kulovnice. Jde samozřejmě o zúmyslné zatajení zbraní a munice přestože byl 3 krát vyhláškami o povinném odevzdávání uvědomen. Jmenovaný se vymlouvá, že o odevzdávání zbraní nevěděl.

V Hejnicích 5.6.1945.

Vyslýchající:

Bernátský Joz

Překladatel:

Saullpant

Obžalovaný:

Gustav Scholtz

Svědék:

Bojová skupina Skuteč
zprav. (důstojník)

Poněvadž uvedené zbraně byly nalezeny několik dní po stanovené lhůtě k odevzdání zbraní pod trestem smrti a poněvadž se jmenovaný projevil jako hrubý člověk násilnické povahy a pytlák schopný pomsty, byl popraven. Ortel proveden 11.6.1945 v 7,20 hod. Pohřben společně s A. Berndtem a E. Berndtovou na místě poprvy /asi 400 m sev. silniční kot 616 jv Bílý Potok /.

Neuman Edmund, nar. 8.5.1896 v Libveršě, bytem tamtéž, čp.17

jest obviněn že překročil hranice čsl. republiky před její mobilisací a vrátil se s německými okupanty. Dále byl členem NSDAP kde zastával funkci Vertreter des Ortsgruppenführer-Organisationsleiters. Byl špiclem strany. Obžalovaný i za republiky čsl. přecházel z jedné strany do druhé tudíž člověk nízkého charakteru a prospěchář. Předáváme jej k potrestání.

V Hejnicích 12. 6. 1945.

Protokol o výsledku.

číslo 101.

Heller Herman narozený dne 23.7.1895 v Hejnicích bytem tamtéž číslo 366, je obviněn jako propagátor Heinleinovy strany. Nepřítel českého lidu, který urážlivými slovy napadal každého českého člověka. Osobně se znal s Heinleinem měl k němu přístup kdykoliv, aby mu donášel různé zprávy. Jmenovaný jest nebezpečný člověk a lhář. Byl také novinářský zpravodaj. Předáváme jej k přísnému potrestání. Byl místním vedoucím N.S.D.A.P. Byl velký nepřítel Sovětského Svazu. Do strany vstoupil proto, aby se dopomohl sami a aby nabyl majetek.

Vyslýchající:

Svědék:

Vyslýcháný:

Bojová skupina Skuteč
zpravodajník

Lamillprant.

Herman Heller

Alscher Bedřich narozený dne 4.10.1899 Dönisu bytem v Milděnávka čísl 43. Jmenovaný jest udavač, české dělníky hrubě napadal a urážel i v době osvobození a říkal, že stejně všechny vyženou na sibiř i s německými komunisty. Jest to 100% nacist a neopravitelný člověk. Do strany vstoupil v roce 1938 a byl jedním z prvních Heinleinových pomahačů, a zarytý Hitlerovec.

Hejnice dne 21.6.1945.

Při prohlídce vykonané bojovou jednotkou Skuteč byla nalezena 1 vojenská pistole. Prohlídka byla nařízena dne 22.6.1945 ve 18 hod.

Vyslýchající:

Svědék:

Vyslýcháný:

Lamillprant.

Van Loosder.

Alscher
Bedřich

Bojová skupina Skuteč
zpravodajník

Při ranní vycházce chovali se drze a využil okamžiku kdy strážný se vzdálil a pokusil se o útěk. Byl pronásledován a zastřelen. Místo pohřbení jest velitelství známo.

Hejnice dne 24.6.1945.

Bývalý starosta Hejnic Eduard Hornischer byl při výslechu konfrontován se svými vlastními slovy o svém konání během září 1938, kdy jednal zcela proti Čs. republice aktivně se účastnil jejího rozbití:

"Hornoslezská Denní Pošta" Pátek, 30. prosince 1938
/Oberlausitzer Tagespost./

Ze dnů boje a tísně.
Sudetoněmecký deník vypravuje.-Období od 15.září do 2.října 1938. Hejnice, 30.prosince 1938.
Bezprostředně u údolí Wittigunleží idylické Hejnice. Místo, které je velmi vyhledáváno v létě i v zimě. Nyní tu je hluboký mír. Na náměstí září vánoční stromek mírným světlem. Lidé se dívají se šťastným obličejem do zářícího jasů. Před několika týdny však vypadalo to však pod českým panstvím ještě zcela jinak.. Měli jsme příležitost hovořit se starostou Hornischerem o těchto zlých dnech. Železná odhodlanost hovoří z jeho rysů. To jsou muži, kteří zocelověli pod úderem Čechů. Jen nerad nechává nás starosta Hornischer nahlédnouti do svého deníku, z něhož dále vypisujeme zlé dny od 19.září do 1.října:

15.září: ... Narážím znovu a znovu na hlídky /pozn.př.: šel./ Dvakrát jim odejdu odnímám v noci lidi. Jednou ve dvě hodiny šel na zářezníka Bergmanna, podruhé cizince, který chce uprchnout přes hranice, tím, že jej označuji jako občana hejnického a doprovázím po odlehlých cestách až do Lusdorfu. .... Poručík /pozn. př./ chce zatknout Hollube-ho. Jdu s sebou. Hollube nebydlí, na mě naléhání, „u Zeleného stromu“, jak bylo zamýšle-
no. Je dobře ukryt. ....

22.září: Čtvrtek/ Nechávám Hollubeho převést přes hranici do bezpečí....

24. září: Mobilisace .... Sudetoněmecké brance schovává farář Pear na moji žádost v kostele pod kopulí. Dokonce uprchlíci z jiných okresů se hlásí u mne. ...Odvádím je, s páskou CPO, na místo. V úkrytu zůstávají až do 30.září...
...Já sám jsem zběh...Poslední řeč vůdceovu přináším již za dva dny skrytým vytištěnou....Zabraňuji odvozu drahocenných koní, tím že za ně nasazují koně připravené k porážce, nebo že je hlásím jako nemocné.

30. září: Ve dvě hodiny z rána vynucuji srukýdání poštovních cenin na poštovním úřadě za K 2000.

30.září až 1.října: ...Odzbrojuji 5 známých hejnických komunistů a dávám je odvézt. Odnímám jim: 5 pušek, 15 ruč-
ních granátů, 5 masek, 1000 nábojů atd.

9 hodin dopoledne: Stojím před čet. stanicí. Dva čeští vojáci přicházejí...oslovují je poněkud ostře. Jeden hned utíká, druhému беру pušku a vedu jej na čet. stanici. Rusín. Po chvílce jej nechávám běžet.

1. října až 2.října:...V noci te 1/4 l mne vedou na čet. sta-
nici. Venku vojáci, uvnitř vojáci...Vidí zbraně. Mají být vy-
dány. Odmítám. Velitel hlídky volá velitele v Kristianově.
Poštaistr Fuhrmann přerušuje spojení a hlásí se jako velitel úseku Kristiánov. Vydává rozkaz, ponechat zbraně zde.
Doprovázím vojáky až k lesu do lesa. ~~Te značí varování~~ Mezi
mými kamarády je rozruch. "Starosta je odvečen? Volají na
pomoc oddíl SS, který zatím přibyl do Frýdlantu, aby mne z to-
ho vysekal. Zbytečně. Vracím se zdrav a t zbavili jsme se
nejrychlejším způsobem té lupičské bandy.

dobatek k čís.123.

Fuhrmann Arnošt narozený dne 28.2.1900 v Bílém Potoku
bytem v Lázních Libverdě 172 vypovídá toto:

Osoval jsem spiknutí proti Československému státu, rušil jsem telefonní hovory, aby nemohly být dány rozkazy vojenským jednotkám a byl jsem ve spojení se skupinou desentéru, kterým jsem dopomáhal k útěku.

Éce jsem spolupracoval s bývalým starostou Hornischerem v podryvání Československého státu.

Hejnice dne 27.6.1945.

Eskortuji Wilhelma Scheiblera, člena Národního výboru v Bílém Potoku, narozeného 10.3.1890 v Bílém Potoku, příslušného tamtéž, okres Frydlant, bytem v Bílém Potoku čís. 222. Jmenovaný měl v noci ze večerejška t.j. z 29. na 30. června 1945 službu na národním výboru. Strážný u brány zjistil, že Scheibler odnáší z národního výboru balík. Velitel stráže svob. Frant. Scheiblera přistihl, jak se určen vyřadil Scheibler z domu. Při prohlídce na národním výboru zjištěno, že Scheibler odcizil z místnosti NV 1 fotoaparát a 1 balík latek vojenského původu. Při domovní prohlídce nalezeno u jmenovaného:

- 1 dalekohled vojensky,
- 1 motocykl DKW /nový, ujetý 2km/, bez baterie.
- 1 pár vojenských bot.

Věci tyto neodevzdal jak bylo nařizeno vyhláškou. Tvrdí, že dalekohled dostal od neznámého nem. vojáka za kousek chleba. O motocyklu prohlásil, že jej dostal od jednoho ruského poručíka, jeho manželka však tvrdila, že motocykl dostal její muž od neznámého nem. vojáka. Papíry na motocykl Scheibler nemá. Jmenovaný se při výslechu přiznal, že věci buď ukradl nebo získal nezákonným způsobem. Vojenské boty a latky byly nalezeny u jmenovaného pohozeny v zahradce v kopřivské ul. Při výslechu tvrdil, že je komunista a nakonec vše poprel a ke všem kra-
dežím se přiznal. Při dalším výslechu tvrdil Scheibler, že motocykl dostal od neznámého ruského vojáka v době převratu.

Velitel roty:

Protokol o výsledku.

č. 130

Nasse Marie narozena 26.2.1882 v Hejnicích bytem tamtéž číslo 310. Při prohlídce kterou vykonala bojová jednotka Skuteč v Hejnicích byly nalezeny tyto věci:

15 náboju do pušky mauser

Jmenovaná je až fanaticky věří, že jest národní mučednicí za spravedlivou věc německého národa a proto vědomě municí u ní nalezenou ukrýla pro své syny kteří se dosud jako vojáci říšské branné moci dosud nevrátili.

Tato munice byla nalezena 14 dní po vyhlášení pod trestem smrti.

Hejnice dne 22.6.1945.

Vyslýchající:

Svědék:

Vyslýchaná:

[Handwritten signature]
Bojová skupina Skuteč
zprav. důstojník

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

Ve smyslu vyhlášky vojenského velitele a okresní správní komise ve Frýdlantu ze dne 15.6.1945. Byla zatřelena
Ortel vykonán dne 24.6.1945. při drancování.
Místo pohřbení jest velitelství známo.
Hejnice dne 24.6.1945.

Několikrát se řešily přestupky dosazeného správce Miroslava Krabce, který zneužíval svého postavení:

Protokol sepsaný v kanceláři zpravodajské služby bojové jednotky Skuteč v Hejnicích s paní A. Lukeschovou bytem v Hejnicích. Byla jsem tančiti na večírku který pořádala bojová skupina Skuteč v hotelu 3 Skuteč ".Muj manžel byl nemocen, takže mě doprovázel jeden z vojínů od oddílu "Ruža". Pan Krabec Miroslav si k nám přisedl a nutil mě k pohlavní povolnosti. Tento jeho návrh jsem důsledně odmítla a on mi vyhrožoval, že se mi pomstí. Svoji hrozbu vykonal tím, že nechaly vystěhovati mého manžela a přeze všechno mě pronásledoval, takže jsem si chtěla vzít život.

Protokol přečten a podepsán.

5. Seznam eskortovaných vojenských osob dodané správě internačního tábora v Liberci.

27.3.1908	Libverda	
4.10.1899	Kildemivka	
29.7.1893	Hejnice	
	Viz protokol.č.91	
1.Effemberger Adolf	-"-	92
2.Muller Franz	-"-	100
3.Vohle Adolf	-"-	101
4.Heller Herman	-"-	102
5.Peuker Anton	-"-	105
6-Preisler Bruno	-"-	106
7.Krause Franz	-"-	108
8.Neuman Rudolf	-"-	112
9.Jahn Emil	-"-	127
10 Aust Adolf	-"-	138
11.Krause Edmund	-"-	139
12.König Franz	-"-	141
13.Sitte Walter	-"-	143
14.Walter Gustav	-"-	98
15 Ressel Ant.		

Bejová skupina Skuteč
zprav. důstojník

Převzal 15 zatčených mužů
do internačního tábora v Liberci
Liberec, 27.6.1945.

J. J. J.
rev.insp.I.tr.

Hejnice

Odesílám voj. Alfreda Schölera, narozeného 1.2.1906 v Dolním Vítkově, okres Liberec, bytem v Bílém Potoku čís. 15, příslušný do Dolní Vítkov, okres Liberec, posleďně sloužil u pancéřové školy v Janovicích u Benesova. Propuštěn 1.5.1945. Přihlášen v Bílém Potoku u Národního výboru 4.6.1945. Všechny vojenské doklady spalil.

Velitel roty:
Anton Matějka

Dobová pochvala ukázněnosti

Zpráva mjr. A. Háka, zástupce ministerstva národní obrany v tzv. Meziministerské a zemské komisi pro pohraničí ze dne 22. 7. 1945 konstatuje, že „skupina – jedna z mála – skutečně ukázněná, s dobrou pověstí, se plně podřizovala velení ppl. 44“, přesto však je doporučena její demobilizace především z důvodů potřeby zapojení občanů do hospodářského chodu státu. Je třeba poznamenat, že ostatní skupiny složené z bývalých partyzánů, které operovaly v oblasti, byly rozpuštěny a odzbrojeny na základě jejich zcela samozvaného chování a neřízeného jednání mnohem dříve. Bojová skupina Skuteč však 4. července 1945 obdržela od Ministerstva národní obrany prodloužení činnosti o další měsíc.

Uznání, či zatracení?

Ne vždy se však velitelům rot a čet podařilo zabránit excesům. Tím ovšem nemám na mysli nějaký případ znásilnění či zákeřné vraždy. Informace o případném vyšetřování násilných událostí tohoto druhu jsem ve spojitosti se skutečskou skupinou nezaznamenal. Ale selhání jednotlivců v podobě výtržností v alkoholovém opojení či v majetkové trestní činnosti bylo hlášeno již za hlídkové činnosti ve Skutči v době od 10. do 25. května. Někteří příslušníci jednotky tehdy vyžadovali v soukromých usedlostech benzín, nebo rušili noční klid při neorganizované noční obchůzce. Pokud se podíváme do seznamu příslušníků jednotky, mnohé důvody napovídají její věkové složení.

Velitelé se snažili bránit odvozu, či posílání věcí nelegálně získaných z opuštěných německých usedlostí, ale mnozí vynalézavci podnikali v tomto směru stále nové aktivity, lidově řečeno šmelinu. Nicméně probíhal i státem posvěcený prodej zabaveného majetku a černý trh, kdy sami Němci v chvatu rozprodávali svůj majetek, který byl pro mnohé lákavou možností k obohacení chudých domácích poměrů. Je nyní složité odlišit motivaci lidí, kteří sami trpěli nouzí a poválečným nedostatkem od vlastního existenčního zabezpečení a cíleně prováděného šmelinářství. Samotný velitel Špírk se na konci roku 1946 ohradil proti řevnivosti, která ve Skutči vznikla po návratu jednotky z pohraničí. Dle jeho názoru ti, co stáli v době květnové revoluce stranou událostí, napadali aktivní členy jednotky, kdy, cituji: „Vítaným argumentem rozvrtných živlů bylo, že asi sedm mužů z účastníků revoluce pokusilo se později na vlastní pěst o obohacení v pohraničí“.

Ovšem i představitelé turnovského a skutečského národního výboru opakovaně žádali po vedení jednotky, aby do Turnova a Skutče posílali Němcům zabavená radia, textil, potraviny a různé vybavení domácnosti, které zde rozdávali lidem postiženým válečnými událostmi.

Hodnocení činnosti není jednoduché. Vždy bude zkruseno optikou dnešního člověka, žijícího dlouhá desetiletí v míru a bezpečí. Důležité je ale vnímat široké souvislosti a fakt, že už se nedokážeme vrátit do tehdejší poválečné doby a také nikdy nezískáme jistotu pravdivosti dochovaných informací z jedné či druhé strany. Lze ale říci, že početně silná, výborně vyzbrojená a vyzbrojená jednotka ze Skutče byla pro zajištění stabilizace pohraničí vítanou a neocenitelnou pomocí. Čs. armáda, četnictvo a finanční stráž se teprve formovaly a rozhodně nebyly s to v této době pokrýt celé území republiky.

Relativní platnost a nízká vymahatelnost práva včetně rozvolnění morálky jsou faktory zcela příznačné pro válečný a poválečný stav všude na světě. V podobných momentech dějin byla, je a bude spravedlnost pojmem, vykládaným stranami konfliktu zcela protichůdně.

Zpracoval Libor Aksler na základě rešerše a materiálů pro výstavu „Konec války“ uskutečněnou ve skutečském muzeu v roce 2015 (aktualizováno 2022).